

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci navrhovateľa **V.**, spol. s r.o. so sídlom v B., zastúpeného JUDr. M., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi **I.**, bývajúcemu v B., **o vydanie bezdôvodného obohatenia**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 20 Cpr 3/2003, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2006, sp. zn. 8 Co 131/2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2006, sp. zn. 8 Co 131/2005 vo výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec mu vracia v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 21. septembra 2004, č.k. 20 Cpr 3/2003-173 odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 435 862,19 Sk s 15,5 % úrokom z omeškania od 1. marca 2002 do zaplatenia ako i trovy konania v sume 25 919 Sk a trovy právneho zastúpenia vo výške 89 255,50 Sk, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Konanie v časti o zaplatenie sumy 53 724,87 Sk zastavil.

Proti tomuto rozsudku dňa 9. marca 2005 podal odporca odvolanie z dôvodov neúplného zistenia skutkového stavu, nesprávneho právneho posúdenia veci, z dôvodu

nepreskúmateľnosti rozsudku a žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Navrhovateľ podaním doručeným Krajskému súdu v Bratislave 24. marca 2006 zoberal návrh na začatie konania v celom rozsahu späť a žiadal priznať náhradu trov konania. Späťvzatie návrhu odôvodnil tým, že návrh, ktorý bol podaný dôvodne, bol vzatý späť len pre správanie sa odporcu v priebehu odvolacieho konania. Okresný súd Bratislava II vydal 31. augusta 2005 trestný rozkaz sp. zn. 2 T 110/2005, ktorým odporcu uznal vinným z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, 3 Trestného zákona a trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1 Trestného zákona na tom istom skutkom základe, na základe ktorého sa navrhovateľ domáhal náhrady škody v občianskom súdnom konaní a uložil mu okrem trestu aj povinnosť nahradiť poškodenej spoločnosti V., spol. s r.o. (t.j. navrhovateľovi) škodu vo výške 488 614 Sk; trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť 16. novembra 2005. Keďže odporca na základe právoplatného trestného rozkazu škodu 5. januára 2006 v celom rozsahu uhradil a keď išlo o totožný nárok, ktorého sa navrhovateľ domáhal v predmetom konaní, zoberal návrh na začatie konania späť.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. júna 2006, č.k. 8 Co 131/2005 pripustil späťvzatie návrhu na začatie konania, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 224 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Podľa názoru odvolacieho súdu navrhovateľ nesplnil podmienku pre priznanie náhrady trov zastaveného konania v zmysle § 146 ods. 2 O.s.p. z dôvodu duplicitného uplatnenia žalovaných nárokov v súdnom konaní trestnom i civilnom. Preto návrh na začatie civilného sporového konania nemožno považovať za návrh podaný dôvodne, ak si navrhovateľ ten istý nárok riadne uplatnil v trestnom konaní, v ktorom mu bol napokon aj priznaný.

Navrhovateľ sa podnetom zo 4. decembra 2006 obrátil na generálneho prokurátora Slovenskej republiky so žiadosťou o podanie mimoriadneho dovolania proti uzneseniu krajského súdu vo výroku o trovách konania. Generálny prokurátor Slovenskej republiky podnetu vyhovel a uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2006, sp. zn. 8 Co 131/2005 v časti výroku o trovách konania napadol mimoriadnym dovolaním, ktorým žiadal uznesenie krajského súdu v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa právneho názoru generálneho prokurátora spočíva rozhodnutie v napadnutej časti na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). V dovolaní poukázal na to, že odporca navrhovateľom uplatňovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (priznaný rozsudkom Okresného súdu Bratislava II z 21. septembra 2004, č.k. 20 Cpr 30/2003-173 vo výške 435 862,19 Sk s 15,5 % úrokom z omeškania od 1. marca 2002 do zaplatenia) v priebehu súdneho konania uhradil, teda splnil to, čo navrhovateľ v súdnom konaní od neho požadoval. V takomto prípade podľa ustálenej súdnej praxe bol návrh podaný dôvodne. Správanie sa a postoj odporcu k navrhovateľom uplatňovanému nároku je zrejmý nielen zo skutočnosti, že nárok pôvodne odmietol uhradiť, v dôsledku čoho došlo k podaniu návrhu na súd a z jeho postoja k uplatňovanému nároku, keď ho odmietal uznať počas celého súdneho konania od podania návrhu 7. februára 2003 až do vyhlásenia prvostupňového rozsudku, ale aj z jeho odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý návrhu v celom rozsahu vyhovel. Na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že motívom konania odporcu bolo právoplatné rozhodnutie vydané v trestnom konaní, ktorým bol zaviazaný na náhradu škody. Generálny prokurátor nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že u navrhovateľa nebola splnená podmienka pre priznanie náhrady trov zastaveného konania, keď nemožno návrh na začatie civilného sporového konania považovať za podaný dôvodne, ak si navrhovateľ uplatnil nárok aj v trestnom konaní, v ktorom mu bol napokon priznaný. Poukázal na to, že návrh v občianskom súdnom konaní bol podaný 7. februára 2003, t.j. ešte pred začatím trestného konania (trestné stíhanie bolo začaté 15. apríla 2004) a pred uplatnením náhrady škody v trestnom konaní, a že § 44 ods. 3 v tom čase platného Trestného poriadku predpokladal možnosť duplicitného uplatnenia náhrady škody v trestnom konaní, a to až do rozhodnutia v občianskom súdnom alebo inom príslušnom konaní.

Navrhovateľ sa stotožnil s dovolaním generálneho prokurátora a žiadal mu vyhovieť.

Odporca sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal vec v rozsahu

podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie bolo podané dôvodne.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) v otázke náhrady trov konania navrhovateľa, ktorý zobral späť návrh na začatie konania po tom, čo odporca uhradil žalovanú pohľadávku na základe právoplatného trestného rozkazu.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Z obsahu spisu vyplýva, že návrhom na začatie konania zo 7. februára 2003 navrhovateľ žiadal zaviazat' odporcu na zaplatenie 321 409 Sk s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia. Návrhom z 2. septembra 2003 požiadal o zmenu návrhu a žiadal pripustiť rozšírenie o 165 974,39 Sk a ďalším návrhom požiadal o pripustenie rozšírenia návrhu v časti úroku z omeškania a úžitkov z bezdôvodného obohatenia, ktoré zmeny návrhu súd pripustil.

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 21. septembra 2004, č.k. 20 Cpr 3/2003-173 odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 435 862,19 Sk s 15,5 % úrokom z omeškania od 1. marca 2002 do zaplatenia, ako i trovy konania v sume 25 919 Sk a trovy právneho zastúpenia 89 255,50 Sk, konanie v časti o zaplatenie 53 724,87 Sk po späťvzati návrhu v tejto časti zastavil. Uvedený rozsudok okresného súdu odporca napadol odvolaním. Podaním doručeným krajskému súdu dňa 20. februára 2006 (č.l. 185 a nasl. spisu), doplneným 24. marca 2006 (č.l. 199 spisu) navrhovateľ oznámil, že berie návrh späť, pretože odporca dňa 5. januára 2006 v zmysle trestného rozkazu Okresného súdu Bratislava II z 31. augusta 2005 sp. zn. 2 T 110/2005 (ktorý nadobudol právoplatnosť 16. novembra 2005) uhradil navrhovateľovi škodu vo výške 488 614 Sk. Žiadal preto konanie zastaviť a priznať mu náhradu trov právneho zastúpenia podľa pripojenej špecifikácie. Odporca so späťvzatím

návrhu na začatie konania súhlasil, navrhol však náhradu trov konania navrhovateľovi nepriznať. Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. júna 2006, sp. zn. 8 Co 131/2005 pripustil späťvzatie návrhu na začatie konania, rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a konanie zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p., keď dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené podmienky pre priznanie náhrady trov konania podľa § 146 ods. 2 O.s.p.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 146 ods. 1 O.s.p. žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie a/ mohlo začať i bez návrhu, b/ skončilo zmierom, pokiaľ v ňom nebolo o náhrade trov dojednané niečo iné, c/ bolo zastavené.

Podľa § 146 ods. 2 O.s.p., ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

V citovaných zákonných ustanoveniach § 146 ods. 2 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. sa premietajú zákonné princípy, podľa ktorých náhrada trov zaťažuje stranu, ktorá v spore nebola úspešná, resp. účastníka, ktorý zaviniť, že konanie muselo byť zastavené. Všeobecne teda platí, že náhradu trov sporového konania ovláda zásada úspechu, ktorá je vo veci doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zaviniť, alebo komu sa prihodila náhoda, ktorá ho vyvolala (§ 146 ods. 2, § 147, § 148 ods. 2 O.s.p.).

Náhrada trov konania v prípade, že niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie muselo byť zastavené, sa riadi citovaným ustanovením § 146 ods. 2 O.s.p. Podľa prvej vety tohto ustanovenia účastník, ktorý zaviniť, že konanie muselo byť zastavené, je povinný hradiť jeho trovy. Rozhodovanie o trovách konania v súvislosti so zastavením konania je tak založené na vyriešení otázky, ktorý z účastníkov zaviniť jeho zastavenie. Pri posudzovaní zavinenia

v zmysle § 146 ods. 2 O.s.p. však použitý výraz „zavinenie“ nemožno interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorej príčinou je správanie účastníka konania (teda i jeho prejav vôle spočívajúci v späťvzati návrhu), eventuálne tiež náhoda, a dôsledkom je vznik trov druhého účastníka. Zavinenie zastavenia sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska, t.j. podľa procesného výsledku. Zavinenie zastavenia konania môže spočívať napr. v tom, že bol podaný návrh na začatie konania vo veci, v ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté, alebo v ktorej prebieha iné konanie, alebo že bol podaný návrh na začatie konania proti niekomu, kto nemá spôsobilosť byť účastníkom konania a pod. Zavinením zastavenia konania je i späťvzatie návrhu na začatie konania.

Podľa druhej vety § 146 ods. 2 O.s.p. však je povinný hradiť trovy konania odporca, ak bol návrh, ktorý bol podaný dôvodne, vzatý späť pre správanie odporcu vo vzťahu k požiadavkám navrhovateľa, pričom obidve tieto podmienky, t.j. dôvodnosť návrhu na začatie konania a správanie odporcu musia byť splnené súčasne. Pokiaľ ide o správanie odporcu, potom musí ísť výlučne o správanie samotného odporcu, nie o správanie niekoho iného alebo o správanie oboch účastníkov. O dôvodnosti podania návrhu je treba uvažovať z hľadiska vzťahu výsledku správania odporcu k požiadavkám navrhovateľa, čo znamená, že návrh je podaný dôvodne najmä v prípade, kedy odporca po začatí konania navrhovateľa uspokojí, a to aj vtedy, ak by uspokojil navrhovateľa, hoci k tomu nemal právnu povinnosť. Ak má byť také správanie, ktoré spôsobilo zastavenie konania, ísť na ťarchu odporcu, musí ísť o procesnú situáciu, kedy sa odporca zachoval v intenciách žalobného návrhu (petitu). Pôjde teda o situáciu, kedy bola požiadavka navrhovateľa splnená neskorším správaním (konaním) odporcu bez toho, aby o veci (meritórne) rozhodol súd. Pritom medzi správaním odporcu a žalobným návrhom musí byť vecná spojitosť. V tomto prípade má navrhovateľ právo, aby mu odporca nahradil trovy, ktoré účelne vynaložil na uplatňovanie svojho práva. Pokiaľ bol dôvodný návrh (žaloba) vzatý späť pre správanie druhého účastníka, nesmú ísť trovy konania na ťarchu navrhovateľa, aj keď ten svojím prejavom vôle zastavenie konania vyvolal. Z uvedeného potom vyplýva, že pri zodpovedaní otázky, ktorý z účastníkov z procesného hľadiska zavinil zastavenie konania, je treba vychádzať z porovnania toho, čoho sa navrhovateľ podaným návrhom domáhal (podľa petitu) a dôvodom späťvzatia žaloby. Ak je dôvodom späťvzatia návrhu podaného dôvodne správanie odporcu v súlade so žalobnou požiadavkou navrhovateľa, treba dospieť k záveru, že odporca zastavenie konania zavinil.

Dovolací súd sa stotožňuje s názorom dovolateľa, že odvolací súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania nevzal do úvahy skutočnosť, že odporca splnil požiadavku navrhovateľa, teda uhradil to, čo od neho navrhovateľ návrhom v predmetnom konaní žiadal. Samotná skutočnosť, že k úhrade pohľadávky navrhovateľa došlo na základe právoplatného trestného rozkazu, ktorým bol navrhovateľ okrem iného zaviazaný na náhradu škody navrhovateľovi, nič nemení na skutočnosti, že návrh bol navrhovateľom podaný dôvodne. Správny je tiež názor dovolateľa, že ustanovenie § 44 ods. 3 v tom čase platného Trestného poriadku nevylučovalo duplicitné uplatnenie nároku na náhradu škody uplatneného poškodeným v trestnom konaní, aby tento nárok bol zároveň uplatnený aj v občianskom súdnom alebo inom príslušnom konaní. Nárok na náhradu škody v trestnom konaní podľa § 44 ods. 3 Trestného poriadku nebolo možno podať iba vtedy, ak bolo o nároku už rozhodnuté v občianskoprávnom alebo inom príslušnom konaní, čo však v danom prípade nebolo splnené.

So zreteľom na uvedené v prejednávanej veci neboli splnené predpoklady pre rozhodnutie o trovách konania podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p., pretože dôvodom späťvzatia návrhu podaného dôvodne, bolo správanie odporcu, ktorý uhradil žalovanú pohľadávku v priebehu odvolacieho konania; z procesného hľadiska teda platí, že zastavenie konania zaviniť odporca a podľa § 146 ods. 2 prvá veta O.s.p. je povinný nahradiť trovy konania navrhovateľovi. Vzhľadom na to dovolací súd dospel k záveru, že v mimoriadnom dovolaní sa opodstatnene namieta, že výrok napadnutého uznesenia krajského súdu o trovách konania spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie krajského súdu vo výroku o trovách konania podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 243d ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júla 2008

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: